

לילה במורדות ההימלאיה

הימלאיה, נפאל, אביב תשנ"ח, מאי 1998

הלילה היה חשוך וקר. קר כל כך, שאייל רעד ללא הרף, למרות שכבות הבגדים שלבש, שק השינה המרופד שלו, ומעיל הצמר שאורן פרש מעליו, תרומתו של מרטי. רוח צבטנית וצולפת נשבה והיכתה ללא רחם בסוכה העלובה. אייל ניסה להרדם, אבל הרוח ששרקה ויללה בקול נכאים, משליכה על דפנות העץ של הסוכה ברד של חול ואבנים קטנטנות, הפריעה את מנוחתו. הקולות דמו לקולות של גשם סוחף, אבל אייל ידע שהשמים בהירים, ושהסיכויים לגשם אפסיים, כיוון שעונת המונסונים עדיין לא התחילה.

אורן נרדם, וגם מכיוונו של מרטי לא נשמע כל רחש. רק אייל התהפך על משכבו, והשינה נדדה ממנו והלאה.

קולות מפחידים נשמעו מבחוץ: קריאות מקפיאות דם של עופות לילה ויללות של חיות משחרות לטרף. אייל קיווה שדלת הסוכה חזקה דיה כדי למנוע מהן להיכנס פנימה. היללות והנהמות התקרבו והתרחקו לסירוגין, מתערבבות בשריקות הפראיות של הרוח.

דברים רבים הטרידו את אייל: הם היו "תקועים" בסוכה הזאת יותר משבוע ימים, ומלאי המזון שלהם הלך והתדלדל מיום ליום. אתמול ישב עם אורן ויחד ערכו "ספירת מלאי". הם חילקו את מזונם למנות מדודות, לוקחים בחשבון עיכוב של עוד כמה ימים עד לבואה של השיירה. בעיית המים לא הטרידה אותם, כיוון שהלכו בעקבות בעלי החיים שראו בסביבה, והעקבות הובילו אותם לגבי מים עמוקים, שהיו מלאים מי גשמים ראויים לשתיה. הגבים שהיו חשופים לשמש התאדו במהירות, ואילו הגבים שהיו בצידו המוצל של ההר, שימרו את מימיהם במשך חודשים רבים.

"ואם השיירה לא תגיע?" שאל אייל.

"היא תגיע. זה ברור שהיא חייבת לעבור כאן אחת לשלושה או ארבעה שבועות. זהו המסלול הקבוע שלה. לפי החישוב שלי, שמתבסס על מה ששמענו בפוקהרה, הרי שהיא צריכה לעבור כאן ממש בימים הקרובים". אורן נשמע אופטימי, וניסה להעביר את רוח התקווה אל חברו.

אייל היה מוטרד גם ממצב בריאותו. מאז שהוא זוכר את עצמו היה תמיד בריא, להוציא מחלות ילדים שגרתיות, או הצטננות עונתית חולפת. ועכשיו הרגיש רע, ולפעמים רע מאוד. היו לו שעות של חולשה פתאומית וסחרחורות. בשעות שהרגיש טוב היה תיאבון מצוין, אבל כשלא חש בטוב, לא היה מסוגל אפילו

לחשוב על אוכל. כשאורן ומרטי היו מכינים את מזונם על מדורה קטנה, במקום מוגן מרוח, היה אייל מתרחק כדי שריח התבשילים לא יגיע לאפו. הוא הסתפק בצנימים, בפירות יבשים ובמי גבים צלולים שאותם חיטא בעזרת כמוסות חיטוי. לפעמים היתה תוקפת אותו עייפות בלתי מוסברת, שאילצה אותו לשכב ולנוח, עד שההרגשה הרעה תחלוף.

"זה שום דבר", הבטיח לו מרטי. "אלה הן תופעות נורמליות בגלל הגובה הרב של המקום. יש כאן אויר דל בחמצן, וכשתתרגל לאויר הזה תרגיש מצוין". נוכחותו של מרטי, הבחור הדובר אנגלית, הטרידה אותו. בזמן הקצר שבילו יחד, הספיקו אייל ואורן להבחין, שהוא מסתיר את זהותו האמיתית, ומנסה להגן בכל כוחו על פרטיו האישיים.

"אתם שואלים היכן נולדתי?" צחק כששאלו אותו. "אני לא יודע. מישהו מצא אותי לעת ערב על שפת הים, בין הצדפים והחולות הנודדים. הגלים רחצו אותי, הרוח ליטפה אותי, והים שר לי שירי ערש. אנשים טובים הביאו לי אוכל, וכך נשארתי בחיים. הורים? אני לא יודע מי ההורים שלי, ואולי אני לא רוצה לדעת. אני בן בלי בית ובן בלי שם, ואם היתה לי פעם מולדת, או משפחה, או בית, אני מעדיף לשכוח זאת, ולהיות סתם מרטי. מרטי סמרטי". אייל הביט במרטי בעניין מהול בחשש. "אתה בטוח שהוא מאה אחוז?" שאל את אורן מפעם לפעם.

"בטוח שהוא מאתיים אחוז, ובטוח שהוא משחק היטב כדי שתחשוב שהוא לא בסדר. אני מקבל את דעתך שהוא חי בזהות שאולה. הוא בחור אינטליגנטי מאוד, שמוחו מתפקע מרוב שכל, ואני מוכן לחתום על זה, גם אם הוא נראה מטורלל לגמרי", היה אורן בטוח בעצמו.

מרטי דיבר אנגלית טובה, אבל אייל היה מוכן להמר על כך, שהוא דובר שפה נוספת כשפת אם.

"אולי צרפתית ואולי איטלקית", אמר לאורן. יחד ניסו לנחש מהי ארץ מוצאו של מרטי, והיו אפשרויות רבות, שאף אחת מהן לא קיבלה את אישורו של הבחור המסתורי.

ירח עגול ומלא צייר קוים של אור על רצפת הבקתה. קרני אורו חדרו יחד עם הרוח העוקצנית, מבעד לסדקים שבקירות. האור הקר והמסתורי שטייל על הרצפה הטיל על אייל פחד. היא כיוון את ידו כך, שקרן האור החיוורת תיפול על השעון שלו.

"רק עשר", הופתע. הוא היה בטוח שהשעה מאוחרת הרבה יותר. לפתע תקפו אותו געגועים עזים הביתה, אל הקיבוץ שלו, אל אבא ואמא, שכבר כמה שבועות לא יצר איתם קשר. הפעם האחרונה שהתקשר אליהם היתה כשהוא ואורן היו בקטמנדו. הם נכנסו לשגרירות ישראל במקום וטילפנו הביתה. אורן דיבר עם ההורים שלו, ואייל דיבר עם אבא שלו. אמא לא היתה

בבית, היתה לה משמרת בבית האריזה לפירות הדר של הקיבוץ, ואייל הסתפק בשליחת דרישת שלום דרך אביו.
"מה התוכניות שלכם?" ביקש אביו לדעת.

אבל אורן רמז לו שלא ירחיב את הדיבור בעניין הזה.
"אנחנו נשארים בנפאל, בינתיים", אמר לאבא. "אולי ניסע קצת יותר צפונה."
"יותר צפונה מקטמנדו?" התפלא אביו. "מה יש לחפש שם? זה כבר ממש טיבט או סין או משהו כזה, לא?"

אייל לא סיפר לו על מוסטאנג, משום שאז עדין לא שמעו על המקום הזה. הוא לא פרט דבר, רק השתדל לתת לאביו את ההרגשה שיש להם תוכנית ודרך, ושהם יודעים לאן פניהם מועדות.
"תשמרו על עצמכם", אמר אבא שלו, ולו נדמה היה שזו היתה תפילה יותר מאשר בקשה.

עכשיו, בקור המקפיא ובבדידות הנוראה, היה אייל נותן הרבה בשביל לשוחח עם אבא שלו שיחה טובה, מלב אל לב. אבא החכם והטוב שלו, שבכיסו היתה תמיד סוכריה מתוקה-חמוצה, ובפיו היתה תמיד מילה טובה בשבילו, גם כשכבר היה ממש בחור מגודל.

אורן ואייל היו חברי קיבוץ 'רותם'. שניהם נולדו בקיבוץ הזה וגדלו בו. יחד עשו את המסלול מן הפעוטון, דרך הגן, בית הספר היסודי, התיכון והשירות הצבאי. אורן שרת בצנחנים, והסתובב בקיבוץ גאה כמו טווס בסיכה שנענדה על חזהו בסיום קורס הצניחה הראשון שלו. אייל שרת בחיל ההנדסה, באחד מבסיסי הקבע בדרום הארץ.

בתום השרות הצבאי חזרו אורן ואייל לקיבוץ שלהם. אורן גילה שיש לו הרבה מאוד נושאים לשוחח עליהם עם אייל, בן דודו, הצעיר ממנו בכמה חודשים בלבד. השניים מצאו את עצמם משוחחים במשך שעות, שיחות ארוכות אל תוך הלילה. אורן היה בחור שכלתני, ואילו אייל היה רגיש ועדין יותר. הם דיברו הרבה על תוכניותיהם לעתיד, על תכלית החיים ועל מהותם ועל הדברים שמעבר לחומר, למקום ולזמן. הם התווכחו הרבה, ורק לעיתים רחוקות הגיעו לעמק השווה, מה שהפך את השיחות ביניהם למאתגרות ומעניינות יותר.

לאחר כמה חודשי מנוחה, נרשמו אורן ואייל ללימודים באוניברסיטה. אורן הלך ללמוד משפטים ואייל בחר ללמוד מדעי החברה. בעוד אורן רוקם תוכניות על קריירה של משפטן מזהיר, חלם אייל על מקצוע שבו יוכל להושיט עזרה וסיוע לשכבות המצוקה. הוא שאף לעשות מעשים גדולים שיקדמו את החברה הישראלית, יקטינו את ממדי העוני והפשע וישקמו את השכבות החלשות.

"פילנטרופ", קראו לו בקיבוץ בחיבה מהולה בזלזול. המבוגרים גיחכו למראה הבחור הצעיר, שניסה להגן על דעותיו בקנאות, והאמין בתמימות נאיבית, שאפשר להוציא אנשים ממעגל העוני והפשע, ולהעבירם למעגל העשיה הפוריה.

שם, בקיבוץ העשיר והמבוסס, לא האמינו בשיקום העשירון התחתון של מדינת ישראל. אותם העסיקה הרבה יותר השאלה, באילו מניות כדאי לקיבוץ להשקיע את רווחיו, כדי שאלה יניבו תשואות גבוהות. הויכוחים שלהם לא נסובו על הסיבות שהביאו להרחבת השוליים החברתיים בישראל, אלא על הדרך שבה יחלק הקיבוץ את הכספים בין חבריו. דיברו שם הרבה על הפרטת המפעלים של התנועה הקיבוצית, ועל מכירת מניות המפעלים לחברים שיחפצו בהן. אידיאולוגית השוויון, שעליה המיתו עצמם הוריהם וסביהם, הלכה וגססה לנגד עיניהם, שלא כלו מצער, אלא נצצו בחמדת הממון.

"הזמנים השתנו", אמרו זה לזה כשהרגישו בורגניים מדי.

לאחר שנה של לימודים מפרכים, שבה השניים כמעט לא נפגשו, הרגישו אורן ואייל שמגיעה להם חופשה. הם החליטו לעשות פסק זמן בלימודיהם, ועם תום הסמסטר יצאו לטיול במזרח הרחוק. מקובל היה בקיבוץ לאפשר לצעירים "להתאוורר", וטיול לחוץ לארץ היתה הדרך המועדפת על רובם.

"אכן, מגיע לכם קצת חופש", אמרה בהבנה רינה, אימו של אורן.

"תסעו ותחזרו עם הרבה כוח להמשיך את הלימודים", הסכימה עם ההחלטה גם דליה, אחותה, אימו של אייל.

אורן ואייל בחרו לטייל בהודו. הארץ הענקית היתה מלאה מיסתורין וקסם, והם החליטו להקציב שנה שלימה לטיול. לרשותם עמד סכום כסף מכובד שהקציב להם הקיבוץ לצורך הנסיעה. לאחר שהכסף הזה יאזל, תכננו השניים לעבוד בעבודות מזדמנות, כדי שיוכלו להמשיך ולטייל. בכל אופן, הם חישובו היטב את הוצאותיהם, ולא בזבזו אפילו רופיה אחת שלא לצורך.

"עדיף להצטמצם עכשיו, מאשר להצטער אחר כך על שלא חיינו עם חשבון",

אמרו זה לזה כאשר היו יושבים ומחשבים את הוצאותיהם בקפדנות רבה.

אייל לא זכר מתי נרדם, אבל הוא התעורר כשקרני שמש מסנוורות חדרו לסוכה מבעד לסדקים שבסכך ובקירות. והיה עוד משהו שהעיר אותו: רעש, קולות של אנשים, טפיפות פרסות טלפיהם של בעלי חיים ודנדון פעמוני נחושת.

"השיירה!" קלט בהבזק של שניה, וזינק למצב של עמידה.

"אורן, השיירה הגיעה!" קרא לחברו וניער אותו בחזקה.

אורן התעורר מיד, ושניהם יצאו מן הסוכה. מרטי כבר היה שם, בחוץ, מסתובב בין אנשי השיירה, עם הקוקו הארוך והמדובלל שלו ומכנסיו הרחבים.

השיירה מנתה כשלושים איש, רובם סוחרים טיבטיים, ומיעוטם נוסעים שחפצו לחצות את מעברי ההרים, ולהגיע למוסטאנג או לטיבט.

אנשי השיירה ירדו מעל הבהמות שעליהן רכבו ומתחו את אבריהם הצפודים מן הרכיבה הממושכת. חלק מן הבהמות לא שימשו לרכיבה, אלא לנשיאת משאות וסחורות. היו שם עשרות חמורים וסוסונים נמוכי קומה וחסונים, שהזכירו במראם סוסי פוני. הבהמות היו מקושטות ברתמות רקומות בשלל גוונים ובאוכפים ססגוניים. לצוואריהם נקשרו פעמונים גדולים, שהשמיעו

קולות דינדון נעימים לאוזן. הסוחרים ונהגי הבהמות קראו זה אל זה קריאות קולניות. הם עסקו בפריקת המשאות, קשירת הבהמות, הצתת מדורות לבישול והקמת אוהלים.

אורן ואייל התקרבו אל אנשי השיירה, מחפשים את מנהיגה. "זה הוא", הצביע אייל על איש כביר מימדים, בעל שפם ענק ותרבוש סגול, שעמד על רגליו וחילק פקודות על ימין ועל שמאל. "מרטי, בוא הנה!" קרא אורן לחברם למסע. מרטי, שהיה לו כשרון מולד לשפות, ידע לפטפט מעט בטיבטית, בהודית ובעוד כמה שפות מזרחיות מוזרות.

"מה יש, חבר?" הגיע מרטי נכון לעזור. "בוא, תדבר עם המנהיג של הבלגן הזה. אנחנו צריכים לסכם איתו על סכום כסף הוגן, תמורת הבאתינו בשלום ללו מאנטאנג. אני חושב שאם אתה תדבר איתו, יש סיכויים מצויינים שהוא יבין מה אנחנו רוצים". "בסדר גמור, אתה יכול להיות רגוע", נטל על עצמו מרטי את האחריות לסידור העניין.

אורן הצטרף אל אייל שצפה מן הצד באנשים ובמעשיהם בסקרנות רבה. שעה קלה אחר כך הצטרף אליהם גם מרטי שהודיע להם, שהשיירה תתעכב כאן ליומיים של מנוחה, ומחרתיים, עם אור ראשון, הם ייצאו אל המסע המפרך למוסטאנג.